

Résumé

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila na tvorbu Emila Filly a žáky, kteří vzešli z jeho atelieru a působili v umělecké skupině Trasa. Konkrétně na Jitku a Květu Válovy, Vladimíra Jarcovjáka, Věru Heřmanskou, Čestmíra Kafku a Karla Vacu. Mým cílem bylo také zhodnotit Emila Filla jako profesora na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze a zjistit, jaký vliv měl na své studenty. Na škole Filla působil od roku 1946 do své smrti roku 1953. Ačkoliv nemohl kvůli komunistickému režimu učit pouze podle svých představ a nejlepšího mínění, vložil do svého profesorství maximum, takže zde dokázal vychovat prvotřídní výtvarné osobnosti. Všem svým studentům vštěpoval v prvním roce studia techniku kresby. Později se žáci zaměřili na praxi v oblasti monumentální výzdoby, především fresky, gobelínů a mozaiky. Pro Filla byla vždy velmi důležitá umělecká všestrannost, jelikož byl důrazně proti jednotlivé specializaci. Profesor Filla měl jako legenda české moderny a avantgardy u studentů přirozený respekt, díky kterému měl s žáky vcelku přátelský vztah.

Skupina Trasa byla zformována v roce 1954. Inspiraci čerpala z válečné Skupiny 42 a její tematiky městské poezie a imaginativního civilismu, Fernanda Légera, italského neorealismu a stejně jako jejich profesor z tvorby Pabla Picassa a George Braqua. Ať už byl Fillov vliv na studenty velký či malý, bezpochyby určitým způsobem ovlivnil každého z nich. Nejvíce propojenou tvorbu jsem našla u Jitky a Květy Válových.

Obzvláště Jitčina raná díla nesou stopy Fillových alegorických zápasů a písní. Také se zde promítlo kruté prostředí jatek, kam profesor posílal své žáky v rámci povinné studijní praxe. Návaznost na Fillovy zápasy se objevila u Jitky i o pár let později, roku 1958, kdy se věnuje tématu souboje dvou mužů. Obě sestry Válovy jsou neodmyslitelně spjaty s Kladnem. Toto město můžeme v dnešní době vymezit jako určitý fenomén, který má své nezaměnitelné místo ve formulování českého poválečného umění. Na výtvarnou tradici navazuje Kladno i dnes díky fungování Centra současného umění v dole Mayrau. Po roce 1965 se obzvláště u Jitky objevuje vliv starých kultur. Určité souvislosti můžeme nalézt i u jejich profesora Fily, který vlastnil sbírku čínského, japonského a skytského umění. Obě sestry měly pravděpodobně možnost tyto unikátní předměty vidět. Tvorba autorek z let 1968 – 1969 zřetelně souvisela s politickou krizí a následující pookupační depresí. Daný zmatek vyjádřila nejlépe Květa plátny v podobě velkých kamenných figurálních monolitů s obrovskými očima, které odkazovaly jak na strach a poznání, tak i na bdělé oko strážců režimu. Tehdejší ztráta barevnosti nejspíše symbolizuje ztrátu společenského pohybu a volnosti. Podobnou reakci jsme mohli sledovat i ve Fillově pozdním období, kdy byl propuštěn z koncentračního tábora

Buchenwald. V závěru svého života Květa namalovala několik radikálních obrazů, do nichž vložila veškerý svůj cit a imaginaci. Obrazy se týkaly hlubokého vztahu člověka a zvířete. Ačkoliv se zde jedná o stylově odlišné zpracování, tematicky bych přiřadila cyklus těchto pláten s fenkou Goyou k Fillovu období z let 1934 – 1935, kdy maloval ženy se psem. Jak pro Jitku a Květu Válovu, tak i pro Fillu byl pes přítelem a symbolem vzájemnosti.

U ostatních Fillových žáků již není jeho vliv natolik přímý a jasný, jako u sester Válových. U Čestmíra Kafky si můžeme povšimnout propojení v souvislosti se zálibou ve východním umění. Pro Kafku to bylo Japonsko. Také jeho díla z cyklu Města vzniklá po roce 1960, mohou evokovat Fillovu kubistickou tvorbou. Vladimír Jarcovják ve všech obdobích svého výtvarného vývoje kladl velký důraz na barvu. Tento poznatek mu mohl vštípit Filla již za studentských let, jelikož pro něj byla práce s barvou velmi důležitá. Podobná spojitost se objevuje i u Karla Vaci, pro kterého byl kolorismus při práci s filmovými plakáty zásadní. U Věry Heřmanské se mi nepodařilo vypátrat jakoukoli zásadní informaci, která by mne mohla přivést k domněnce, že měl Filla na tuto malířku a grafičku nějaký vliv.